

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „
Egy órára 1 — „
Egész szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször
hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj min
den külön beiktatásért 30 kr.

Debreczen emelkedőben.

Debreczen, június 24.

Nagyfontosságú elhatározások meg-
tételére van hivatva városunknak holnap
összeülő törvényhatósági közgyűlése.

Holnap kerül tárgyalás és megvit-
tatásra az a nagy horderejű szervezeti
javaslat, a melyen komoly férfiak, komoly
eszméktől áthatottan, huzamos időn
keresztül tüzetesen foglalkoztak s a melyet
elvégre szerves egészsként bocsátot-
tak a végleges döntés illetékes foruma, a
bizottsági közgyűlés elé.

A bizottsági tárgyalások menetét
éber figyelemmel kísérvén, minden egyes
részlet kérdésnél körvonaloztuk lapunk
álláspontját s a közjó érdekében általunk
szükségesnek vélt módosításokat. Ez al-
kalommal tehát — ha csak ismétlé-
sekbe nem akarnánk esni — nem fog-
lalkozunk a részletekkel, hanem fentart-
juk hozzászólási jogunkat a közgyűlési
nyilvános tárgyalásokra.

De mint a közvélemény organuma,
s mint ennek a derék magyar városnak
minden téren s minden időben igazi jó
akarói, nem térhetünk ki az elől a kö-
telesség elől, hogy a betervezett szer-
vezeti javaslatra vonatkozólag általános,
elvi nyilatkozatot ne tegyünk.

Ujból hangsúlyozván tehát azt, a
mit már fentebb is megemlítettük, hogy
a részletekre vonatkozó különvélemé-
nyünket fentartjuk s illetékes helyen meg-
fontolás végett majd elő is terjesztjük:
egészen és általánosság-
ban örömmel üdvözöljük
ezt a szervezeti szabály-
zatot, mint komoly kísérle-
tet arra nézve, hogy vá-
rosunk, mely magyarság, ha-
zafiság, és értelmi erő, va-
gyon és kulturális intézmé-
nyek szempontjából ha-
zánknek második fővárosa,
elvégre jövőendő nagy hiva-
tásának betöltésére alkal-
mas jobb szervezetet nyerjen.

Az eddigi állapotok sivárságát tart-
hatatlanságát, hátrányos voltát senki
nem érezte jobban, senki nem tárta föl
élesebben, mint mi; megszüntetését
senki nem sürgette hathatósabban, mint
éppen lapunk.

Meggyőződésünk szerint minden élő
lény csak saját léte céljainak megfelelő
tökéletes szervek által érheti el, töltheti
be rendezését.

Városunk életében eddigelé azt vol-
tunk kénytelenek tapasztalni, hogy duz-
zadó ereje felhasználatlanul pangott,
emésztődött föl, mert nem voltak meg-

a kellő szervei, a melyek ez erők ok-
szerű értékesítését a közjó javára eszkö-
zölhették.

Majdnem a legutolsó évekig oly
elemek folytak be városunk ügyeinek
intézésébe, a kiknek ha jó akaratában s
jó szándékában nem is, de intelligentiá-
jában, ilyen nagy város nagy érdekeinek
kellő méltatására alkalmas szellemi ki-
válóágában — fájdalom — nagyon
sokszor kellett keservesen csalódnunk.

És az nem is volt csoda!

A városi tisztviselők anyagi exis-
tenciája olyan sanyaru volt, fizetésük
olyan szűkmarokkal volt kimérve, hogy
tehetségesebb intelligensebb, fiatalabb,
munkával megbíró s munkálkodni szer-
ető emberek — még a közel multban
is csak elvétve, a legnagyobb önfeláldo-
zás példáiaként vállalkoztak városi köz-
hivatalokra, a legújabb időben pedig a
már munkába vett átalakulások kecsge-
tető reményében.

Méltó a munkás a maga táplálta-
tására. Ha azt akarjuk, hogy legyen jó
közigazgatásunk, pontos lelkiismeretes,
intelligens, hivatása magaslatán álló vá-
rosunk felvirágzásáért lelkesedő, azon
szívet-lelékekkel fáradozó tisztikarunk, von-
zóvá kívánatossá kell tennünk a városi
tisztviselői állást tisztességes javadalmaz-
zás, anyagi függetlenség biztosítása által.

Erre nézve komoly törekvést látunk
a tárgyalás alatt levő szervezeti javas-
latban s ezt a törekvést, mint örvende-
tes tény, szíves örömmel üdvözöljük.

De az anyagi jólét és függetlenség
— megingathatlan meggyőződésünk sze-
rint — csak egyik biztosítéka a kifogá-
stalan tisztikar szervezhetésének. A
másik, nem kevésbé fontos, sőt a teljes
ember előtt minden más érdeknél fölebb
álló a szellemi függetlenség.

Hogy ez alatt mit értünk, főösleges
bővebben megmagyarázunk.

Értjük annak a szegényletes, rab-
szolgai állapotnak a megszüntetését, le-
hetetlenné tételét, a mely a tisztviselőt
közönséges géppé, akarat, nézet, elv, meg-
győződés nélkül robotoló automatá
szereti sülyeszteni s a szabadabb nézetre
való hajlást tartja a tisztviselő legsu-
lyosabb vétkének.

Ezen az állapoton kell valamely
törvényes uton és eszközzel segíteni. A
míg a tisztviselő teljesen szabad nem
lesz a maga meggyőződésében, a míg
nem hivatalos munkájának becse sze-
rint értékeli, hanem „engedelmes“ —
vagy „rebellis“ hajlamaitól függ kenyere
becsülete, jövőendője: addig önzéletes
ember ritkán fog vállalkozni városi tiszt-
viselőiségre, s ha vállalkozik, vagy usz-

nia kell az árral s megsemmisítenie
egyéniességét, mert ha ellene fordul az
árrak, el kell merülnie.

A most tárgyalás alatt levő szer-
vezetben is tehát a hol lehet és szük-
ség s gondoskodni kell garantiákról, a
tisztviselők egyéni függetlenségét kétség-
telenné tevő biztosítékokról,

Ily elvek, nézetek alapjány, ilyen
meggyőződéstől áthatottan üdvözöljük a
szervezeti szabályzatot s óhajtuk, hogy
a tárgyalásokból minél több értékes
eredmény jusson részébe szeretett vá-
rosunknak.

Dr. Nagy Zsigmond.

Az utolsó ülés. Ma volt az u'olsó ér-
demleges ülés a képviselőházban. Ezen is
csak a ház adó és a majorsági
szellembirtokokról szóló ja-
vaslatok harmadszori megszavazása és az
interparlamentaris kon-
ferencia költségei tárgyaltak.
Mindezt hozzászólás nélkül elintézték, azután
a miniszterek válaszoltak néhány interpellá-
cióra s ezzel a képviselő urak szétoszlottak
nyári vakációra. Sokan kíváncsian várják
régóta, hogy a Ház maga napolja-e el magát,
vagy királyi reskriptummal történik az elna-
polás? Az első eset — mely be is következett,
sokak nézete szerint a közeli képviselőválasz-
tásokat jelenteni, s a képviselők mindany-
nyian azzal az érzéssel mehetnek szét, hogy
őszre már egy más képví-
selőház fogja a javaslatokat tárgyalni.
Bátfy erősen érzeti pártjában, hogy ő
lesz ura a választásoknak, a mivel a palota-
forradalom kitörését akarja meghusítani, a
mely ellene mind fenyegetőbben mutatkozik.
— Tegnap már egyik kormányparti lapban
nyíltan szó is volt a kormánypart
felfrissítéséről. — E szerint
már kész is van a lista, a kiket
be akarnak hozni a régiék helyett. — Ez a
felfogás két dologról tesz tanuságot. Először
arról, hogy a mai többség nem tartja magát
a választókerületek képviselőinek, hanem a
kormány által összeállított többségnek, a ki-
ket tehát a kormány bevesz a listába, vagy
kihagy, a kiket megválasztat vagy meg nem
választat s így teljesen a kormány akarta
szerint alakul a magyar képviselőház többsége.
Igy tartja azt maga a többség, nem csinál
ebből már semmi titkot. A másik tanuság
pedig az, hogy a felfrissítés és az
új lista emlegetése arra való, hogy a régi-
eket megfélemlítse, mert az új képviselők
behozatala csak a régiék kidobásával lehet-
séges. Most már az a kérdés, kik legyenek
a régiék? Sajátságos azonban,
hogy ez a leltár szerinti többség, mint az
illető kormányparti lap magát kifejezi, nem

igen akar reagálni Bánffy fufangjaira, és erősen meg van győződve, hogy a választásokat nem Bánffy vezeti. A Bánffy-ellenes intriga a pártban oly erős, hogy már nem kételkedik a többség ennek az intriganak a győzelmében. Így ha az előjelek nem csalnak, ma volt az utolsó ülése nemcsak ennek a képviselőháznak, de ennek a kabinetnek is és őszre új Ház és új kormány kezd meg a Sándor-utczában érdemleges tanácskozásait.

A kiegyezési tárgyalások. Belsőből jelentik, hogy a legutóbbi napokban Budapesten tartott miniszteri tanácskozások ugyan főként a bankkérdésre vonatkoztak, de ezenkívül a többi kiegyezési kérdéseket is érintették. Az osztrák kormány óhajta az, hogy az összes kiegyezési kérdéseket még ezen az őszön parlament elé vigye s ezért sürgeti a megegyezés létrejöttét. De még a bankkérdésben is mesze van ez a megegyezés, mert a két pénzügyminiszter elfogadhatatlannak jelentette ki a jegybanklegújabbpropozícióját. Miután pedig látják, hogy irásbeli után igen bajos az előbbrejutás, a kormány valószínűleg már legközebb meghívja a bank képviselőit szóbeli tárgyalásra. Mindkét kabinet abban reménykedik, hogy a parlamenti szünetek alatt sikerül egy a bankkérdés, mint a többi függő kérdések rendezése s akkor még csak a kvótá ügy lesz elintézendő, a mi azonban az egész megegyezésnek a magva.

Az ezeréves Magyarország és létezésének biztosítékai. Ez a címe annak a nagyobb szabású értekezésnek, melyet Beksics Gusztáv a Revue politique et parlementaire című folyóiratnak legújabb számába írt. Ezeréves ünnepélyükkel, főképp pedig kiállításukkal, mondja Beksics, a magyarok be fogják bizonyítani a világnak, hogy ők a képviselői ugyanannak a civilizációnak, a melyek azelőtt védői voltak. De vajjon képes lesz-e Magyarország arra, hogy diadalmasodjék a pusztító elemek felett, melyek most állami léte második évezredének küszöbén fenyegetik? A keleti kérdés végleges megoldásához közeledik és az egész Kelet megelődítette a nemzeti eszmének oldó ereje. A fajok harcza verjed Magyarországon is, a mely csak úgy állhat ellen ezeknek, ha megővja nemzeti jellegét. Azért is, a millennium

alkalmából, értékesebb dolog, ha Magyarországnak a jövőjével foglalkoznának, mint a múltjával. Beksics most sorra foglalkozik a magyarországi nemzetiségekkel, azok törekvéseivel, céljaival. Fejtegetesei folyamán megállapítja, hogy sem a horvát autonomia, sem a déli szláv állam eszméje a magyar történeti állam egyensúlyát meg nem zavarhatja. A nemzetiségi eszmék diadalának Magyarországon nincsenek meg a szükséges feltételei; nem támogatja azt sem a történelmi emlék, sem a kultúra, vagy a nemzeti vagyontényezője.

Nem veszélyes a román elem sem, mert ha az a jelenlegi arányban szaporodnék is, egy felszázad múltán csak 4 millió lenne ki a 17 millió magyar mellett. A nemzetiségi eszmék nem kerekedhetnek Magyarországon fölé akkor sem, a mikor sokkal gyengébbek voltunk, mint ma és a mikor egy idegen hatalom is támogatta azokat a törekvéseket. Ma még kevésbé kerekedhetnek föléje, mert a magyar faj ereje ma tiszteletet parancsol. A magyar történelmi állam tehát feltartóztatlanul halad fejlődése úján és aránylag rövid idő alatt fog céljához eljutni. Akkor aztán nem is lesz többé semmiféle nemzetiségi kérdés.

KÜLFÖLD.

Nac Kinley. Nincs még egy állama a világnak, a melyben a közgazdasági kérdések a társadalomnak olyan széles körét hoznák izgalomba, mint az Egyesült Államok, s ha már más nem bizonyítaná ezt, maga az a körülmény, hogy egy nagy történelmi páregyhangulag Mac Kinleyt kiáltotta ki elnökt jelöltül, előre veti árnyékát annak, hogy a közeledő elnökválasztás lényegesen különbözik majd fontosságra mindegyik előkvalifikációtól, a mely 1864 óta az Egyesült-Államokban lejátszódott.

A választás az őszre lesz meg s ha Mac Kinley többségre jut, akkor vele együtt diadalra jut az extrém védvámrendszer is s ma már körülbelül bizonyos, hogy Mac Kinley lesz a köztársaság elnöke. Mert a demokraták léptessék fel akár Carliset, akár mást, nem fogják a republikánusokat leszavazhatni. A demokráta-párt, melyhez Cleveland is tartozik, ugyszólván teljes lehetetlenné tette magát egyelőre az Egyesült-Államoktól; részint maga az oka ennek, éészint pedig a szerencsétlen körülmények. Az ipari és kereskedelmi

válság, amelyet még a republikánusok készítették elő, ép a demokráta uralma alatt gyakorolta a legpusztítóbb rombolásait, de meg aztán Clevelandnak szerencsétlen külpolitikája is nagyon gyakran ellentétbe hozta őt a közvéleménnyel, úgy hogy ma már a demokráta-párt meg van tizedelve.

Mac Kinley neve egy egész programot jelent, a melyben azonban a külpolitikának a vajmi kevés szerepe jut, nnha a külföld ép a védvámoknak a lehetőség legfőbb határáig való felemelése folytán, a mi Mac Kinley programjának egyik sarkpontja, nagyon is érdekelve vannak abban, hogy az amerikai nagy köztársaság elnöke ki lesz.

A republikánusok és a demokráta közt csakis a közgazdasági kérdések körül fog a harc folyani, s az elnökjelöltek két ellentetes közgazdasági programnak zászlóvivői. A főkérdés az, hogy aranyvaluta legyen-e, vagy ezüstvaluta, s a két párt kortesei első sorban ezzel a kérdéssel bocséjtják harcra legióikat.

A védvám és a szabad ezüstverési jog között szoros kapcsolat van. A védvámok főcélja tudniillik az, hogy törvényekkel mesterségesen felhajtásák néhány belföldi árunak az árát; ugyanezt akarják az ezüstvaluta hívei, a kik az aranyvaluta és az ezüstnek egymáshoz való viszonyát törvényileg 16:1-ben akarják megállapítani, s aztán szabad veretési jogot követelnek. Mac Kinley azonban nem jött kötelező ígéretet az ezüstverésre vonatkozólag, attól tartván, hogy ez által elveszítene Illinois, Indiana és Michigan szavazatait, mert ezek az aranyvaluta mellett foglaltak állást.

Mac Kinleynek ez a fogása azonban még nagy harcoknak lesz az okozója, mert ha a képviselőház fel is emeli a vámoikat, a szenátusban, a hol az ezüst barátjai vannak többségben, ez az intézkedés előreláthatólag leszavaztatnák, csupán azért, mert Mac Kinley nem foglalt az ezüst mellett minden ketséget kizárólag állást.

Mac Kinleynek nehéz helyzete lesz, mert nem fog tömör és állandó part a háta mögött állani. Már most, mikor pedig az elnökjelöltek való kikialtatása a legfőbb allamban egyhangulag megtörtént, szakadás van a pártjában. Vermont a mostani sántító aranyvaluta mellett foglalt állást. Massachusetts, New-York, New-Yersey és Connecticut egészséges pénzt kívánnak, sőt a többség határozottan aranyvalutát követel. Mac Kinley tehát még abban

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

A sánta angyal.

— Catulle Mendestől. —

Egy reggel, hogy a kertben sétált az enyhe napon, a király fia valami gyémántos, ezüstös csillogású tárgyat talált, mely szeliden rezgett, mint a hárfa, melyről most vette le a zenész ujjait. Ha kisebb let volna ez a könnyű tárgy, melyen a hajnal könnyei gyöngyöztek, valami galambszárnynak lehetett volna mondani, melyet a kánya karma tépett ki s ejtett le; de ilyen nagy, kissé azur szinnel, bizonyára most végig szált a paradicsomon, a vakok hegyén, angyal szárnynak kellett lenni, nem is lehetett ebben kétkedni.

A királyfit ennek látára mély szomorúság fogta el. Hajb, valamely isteni hírnök, talán a sötétség egyik szellemével viaskodva, talán egy alvilági szél rohama alatt, elvesztette egyik szárnyát. Talán olyan meggondolatlan volt, hogy este — a szobát eltévesztve — leült ama kegyetlen asszonyok valamelyikének nagyon is illatos ágya közelébe, a kiknek nincsen nagyobb örömük, mint szárnyát szegni az illuzióknak. Sokszor elég hozzá egy női czirógatás, egy női lehellet, hogy egy szárny leessék.

Bármiként álljon is a dolog, a szegény angyal bizonynyal nagy kinban van most.

Mily megaláztatás s minő szomorúság

reá nézve, hogy ama tánczestélyeken, mikor azokkal a legszebb tizenegy ezer szüzzel tánczoltak, mennyei testvérei gunyolják a szegény ügyetlent, aki, mert sánta, nagyon rosszul tánczolt. Sánta? bizonyára. Mután az angyalok nem testek, hanem tollas lelkek, nem a lábukra, hanem a szárnyukra sántítanak.

E valószínű fájdalom miatt, a királyfit fájdalmas merengés fogta el. Nem birta elviselni a gondolatot, hogy egy cherubin vagy egy szerafin sebesült legyen, mint valami gerle. És feltette magában, hogy ezt a fehér, gyémántos, rezgő tárgyat, amelyet talált, visszaadja annak, aki elvesztette. Ezt a szándékot azonban könnyebb volt megérlelni, mint végrehajtani. Mi módon találja meg az angyalt, ki bántódik szárnya miatt? A paradicsomi hajlemba nem lehet csak olyan könnyen bejutni. Hirdetni a városok falain az egész országban, hogy az a cherub, akinek valamely értékes tárgya hiányzik megtalálhassa a királyi palotában, hasztalan kísérlet lett volna. Az angyaloknak nem szokásuk, az utcákon sétálgatni, mint szájatató embereknek. Úgy, hogy a királyfi nagy zavarban volt. Elgondolta, hogy jó lesz talán tanácsot kérni kis jegyesétől, akit eljegyezett szerelemből szüleinek tudtán kívül. Egy favágónak a lánya volt az edőben. A szárnynyal a hóna alatt ment őt felkeresni.

Az erdő szélén találta a gunyhóhoz közel, amelyben lakott.

— Oh, édes lelkem, mondotta neki, szomorú hirt hozok.

— Ugyan mit? ha'juk! felelte a leányka.

— Egy angyal elvesztette az egyik fehér szárnyát.

A leányka elpirult, de nem látszott meglepetnek. Azt mondta volna az ember, hogy már értesülve van erről a kellemetlen esetről; s mikor a királyfi hozzá tette: „Feltettem magamban, hogy visszaadom neki”, le-sültötte a szemeit és még inkább elpirult.

— Édesem, folytatta a királyfi, egyedül te tudod nekem meg mondani, mit tegegy, hogy végrehajtsam szándékomat. Te olyan szép és tiszta vagy, hogy az összes mennyei szellemek légyottal adnak egymásnak nappal gondolatidban és éjtel álmaidban. Lehetetlen, hogy őket hallgatva hallottál volna róla beszélni, hogy mi történt egyikükkel.

— Hejh, mondotta a lány; én lehetőleg értesülve vagyok mindenről; épen az — én védangyalom az, ki az egyik szárnyát elvesztette.

— Valóban, a te védangyalod? no ez sajátságos véletlen: Mond el nekem kérlek, hogy történt vele ez a szerencsétlenség?

— A tehibából, biztosítalak róla! Emlekszel arra a sétára, melyet együtt tettünk, a mult este a citromfák alatt, hol a csillagok reszkettek mint arany gyümölcsök.

— Hogyan feledtem volna el? Ez este engedted meg ajkaimnak legelőször — hogy arcodat érintse; s ez idő óta illatos a száma, mintha rózsát ettem volna.

— Igen, ez este egy csókot adtál, de ha

az esetben is, ha a választásnál győz, aligha tarthatja fenn magát és pedig abból az okból, mert akár az aranyvaluta, akár a mostani sántító valuta, akár az ezüstvaluta mellett foglal állást, elveszti többségének kétharmadrészét. A védvám tehát még korántsem oly fenyegető, mint első pillanatra látszott, mert még Mac Kinley is kénytelen lesz a körülményekkel megalkudni.

A kongrua és a kath. autonomia.

II.

Nem v-ljük ugyanis, hogy csalódnánk azon feltevésünkben, mely szerint ezen határozat hivatalosan, a r. kath. alsóbb papság körében egy általános mozgalom indítására megadni az impulzust, annak a megbizonyítására, hogy a r. kath. papság az államkormány ellenében oly irridentát képez, melynek kiengesztelése az alsóbb papság sorsajavítása iránti legemesebb törekvés tanúsításával sem eszközölhető a vallás egyenjóság fenntartása esetében; mert az a római papság fejtől-lábig, az államkormányval egyen jár-nak, akunélküli egyetlen feltételül közelebbről az egyházi reform törvények hatályon kívül tételét — végcéljában a papi hatalom legalább is oly mérvű visszaállítását követeli, hogy legalább, is független államot képezzen az államban, a politikai államban a reá gyakorolható minden jogosultsága nélkül; de ömaga részesüljön az uralkodó vallás és egyház természetétől isteni eredeténél fogva minden joggyakorlatban; a többi vallásfelekezetek, egyházak pedig köszönjék meg, ha az egyedül üdvözítő r. kath. egyház árnyéka alatt csak megtűrt létezését nyirhetnek is stb.

A rákospalotai határozatot midőn hozták községes papok, czimzetes kanonokok, esperesek és segédlelkészek: ezek nyilvánvalóan, hogy a római papság minden részében egységes szervezett, melyet hia dolog, így osztályozni: felsőbb alsóbb papság, s az a megkülönböztetés amit mi telkészkedő papságnak szoktunk nevezni.

Abban mindenki egy cél által van lel-

kesítve: megtartani a rom. kath. — vallás és egyház uralkodását — a világon; ennek sorsát végkép és egészen a papság hatalmába helyezni, amely hatalom gyakorlásban már benne van a főpapság, de bele lép fokozat és időszert a most ugy nevezett alsó — tulajdonképen csak hatalom várományos papság. A tisztelendő káplán urak, ez a gyakorlásra csak imént berukkolt esküt tett fekete sereg, csak abban különbözik a hármastokájú praedatusok, már szolgálati kereszttel vagy bíborral díszlő fényes seregtől, hogy azok már a jóllét élvezetétől kisse elnehezdedve — kevésbé mozgékonyak; míg a káplán, — vagy fiatal plebános urak nagyobb mozgékonyágát fejtenek ki — egész a hecsezésig — hogy a teljesebb élvezetek bírására feltűnő érdemesültséget szerezzenek. A ki az alsóbb papságban irigységet feltételezne, — nagyon hibáznék; mert nem más az, mint sovárkodás a felsőbb papság kitűnő helyzetébe eljuthatás iránt. Ezen mindenikkel közös törekvést oly szépen elfedi a — hitbuzgóság, melyből, közös céljok elérésében gátló akadályok esetében azt kiáltják: az oltár veszesélyben van! s legyen bár ez a kiáltás az államkormány ellen intezve — meghallja az általuk levelet tömeg, s körülök tömörülve, viszhangozza: oltárunk veszesélyben van, s ennek okai: a vallástalan, az istentelen államkormány!

Ime bizonyításul: a rákospalotai határozat, mely az államkormányt az alsó papság helyzete javítására tett jóakaratu intezkedését, már a statisztikai összeírások alkalmából, a papok személyes és egyházi zokszabadságát veszesélyeztető intézkedésnek jelenti; a saját sorsuk javítását célzó előleges összeírás munkából új megadózta tást következtet, mely ellenkezik az egyházi és állami törvényekkel; s ez ellen halhatatlan emlékü IX. Pius emékeinek varázsa alatt, — minthogy azt az egyház bir ok szakularizációjával tartják kapcsolatosnak — a „non possumus“ passzív rezisztenciáját állítja fenn és lenn sikeresen alkalmazandónak, mert a határozó lelkes urak különbség nélkül a kongrua

rendezésére — mely kívülről — hátha államkormánytól jön is, — mintha ön maguk nem volnának képesek megcsinálni — illetéktelen kezek beavatkozásának tartják; — annyival inkább, mivel az a kongrua rendezés az autonomia létrejötté előtt — szerintök — elhibáztott dolog is lenne; s ha az állam rendezné a kongruát: azzal veszedelmes praecedens engednének létrejönni — jogot adnának az államnak az egyházi vagy on ügyébe való beavatkozásra.

Sok tetszetős — de való igazság is van abban a határozatban, mely nem sok, de annál helyesebb következtetésekre szolgál az államnak és a magyar közvéleménynek kiindulást és mihez tartásra zsinórmértéket.

Bocsássuk lefelőre, hogy az a tétel, mintha az államnak semmi beleszóllása nem volna a r. kath. egyház kezébe levő állami eredetű vagy on kezelésébe vagy hova fordítása ügyébe: a r. kath. lelkészek által mindig ismételt de mindig is tartatlan állítás; mivel annak a vagy onnak azon idő viszonyaihoz képest, melyben a r. kath. egyház használatába adatott, bizonyos, — péld. kimagszólag honvédelmi — célra kellett szolgálnia; ma már szerencsés politikai viszonyok, — az általános védkötelesség behozatala által a cél meg szünt, de a javak a főpapság és szerzetes rendek kezében csak maradtak. — Ha ott hagyta vagy ott hagyja az állam ez bizonyára nem teheti azt, hogy végkép lemondott affelelt rendelkezési jogáról, vagy éppen nemis bírhat azzal; s ha rendelkezik felőle illetéktelen beavatkozást, — vagy ha visszaveszi; jogfosztást követel. Az állam azon javak tulajdon jogáról soha le nem mondott, tehát azok felől rendelkezhet, s újabb meghatározott célra használatát irányozhatja, akár a r. kath. egyház kezében hagyja azt, akár közvetlenül állami kezelés alá veszi. S ha a vallásfelekezetek közt osztaná meg aránylag csak annak a méltányossági szempontnak lenne eleget: »Más juhaim is vannak nekem, melyek nem ez akorból valók; azokat is elő kell hoznom és az én szómat hallgatják. És

nekem jól eset is, kegyetlen volt az angyalnak, a ki követelt a galyak közt, hogy figyelmeztessen és oltalmazzon. Az egyik szárnya elröpült, mialatt ajkak arczomat érte. Ez a törvénye az öröknek, kikre az ég fiatal lányokat biz, hogy ők első áldozatai a véteknak, melyet a lányok követnek.

— Oh, milyen bosszantó törvény! Elképzelem, hogy milyen szomorú lehet a te nyomor k angyalod.

— El sem hinnéd, hogy mennyire! Kétségbeesve, szégyenkezve s nem tudván visszatérni az égbe, ha merne is, vigasztalhatatlan és sir; s én is bánkodom, hogy éjjelenként nem tudok róla álmodni, mert panaszai-val nem enged aludnom.

— Minden áron vissza kell tehát adnunk a szárnyát! Én nem tudnám megbánni a rosszat, a mit tettem, mindamellett valami módon jóvá szeretném tenni a dolgot.

— Azt hiszem, van egy mód reá, hebegte a lányka.

— Oh, mi az? mondd hamar!

— Helyre kellene állítani (olyan halkán beszélt, hogy a királyfi alig értette) az állapotot abba a helyzetbe, a melyben a szép citromliketben tett sétánk előtt volt. Védangyalom elvezette szárnyát, mert én csókot kaptam tőled; vissza kapná szárnyát bizonyára, ha...

— Ha?... fejezd be kérlek!

— Ha én visszaadnám a csókot.

Ezeket mondván reszketve, szégyenvel az arcán, úgy nézett ki, mint a rózsza és a

mint a királyfi közeledett hozzá, elragadtatva a mód által, melyet a lányka elképzelt, ez elfutott az ágak közt, melyekről gyémánt és arany csöppecskéek szóródtak alá a napfényben.

A királyfi utána futott, utóleré, kényszerítette, hogy leüljön egy myrthus alatt, mely nagyobb volt a legnagyobb tölgyfánál is; az erdő mély csöndjében, a hallgatag fészkek közt, melyek elnémultak, hogy halljanak, térdre borulva beszélt a leánynak, mint ahogy a templomban szoktak imádkozni.

— Te, a kit szeretek, a kit imádkok, miért futsz tőlem eszó után? Nem adtál-e reményt rá, hogy ajkaidat arczomon érzem? vagy csak még keserűbbé akartad tenni ez által kétségbeesésemet, hogy nem éreztem ajkaidat szeliden arczomra tapadni? Oh mennyire el vannak ragadtatva a virágok, mikor a pillangó részketve szívja mézőket; a gyönyör reszketeti meg a kérész által érintett vizet; lehetetlen elképzelni a falevelek örömet, melyeket a galamb megremegtett szárnyaival. De mennyivel boldogabb lennék én mint a virág, melyet a pillangó csókdos, mint a hab a rezgő kérészek alatt, mint a tollak által simogatott lombok, ha a te szád — oh, a te szád — érintene rózsza lehelletével!

A leányka nem felelt, elfordította a fejét, nem akarta látni a mosolygó gyermek-arczot, amelyre oly szívesen nyomott volna — egy hosszú csókot.

A királyfi tovább beszélt szomoruan:

Te valóban nagyon kegyetlen vagy, miután nem akarsz. Érténém, hogy megtagadod tőlem a hasonlíthatatlan örömet, a melyért esengek, ha csak én rólam, magamról volna szó, a kit te nem szeretsz eléggé. De gonosz, nem gondolsz angyalodra, ki siratja fehér szárnyát? Feledd, hogyha visszaadod nekem a kapott csókot, visszaadod neki szabad röpítést a fellegek és paradicsomának csillagai közt? Mennyire szerencsétlen és mennyire sajnálnivaló?

A földön vonszolja magát, ahelyet, hogy a felhők fölött szállana; hozzá szokván a napban ragyogni, most egészen szürke a portól!

Látal valaha félholt gerlicét, a mely vissza akar jutni az ágra, de nem tud. Ehez a mondáshoz hasonlít ő. Oh a szegény! Ha már egyáltalában nem szánakozol én rajtam! legy könyörülettel ő iránta és szánd rá magadat, hogy boldoggá tégy, — hogy ő is az legyen.

Bizonyára ennek az oknak engedett a habozó leányka. Ugy gondolta, hogy kötelessége parancsolja neki beleegyezni egy ember boldogságába egy angyal boldogságáért; és lassan ama dolgoknak késlekedésével, a melyek hévvel kívántaknak tudják magukat, közel dtek ajkai a virágzó fiatal arczhoz. Oda tapadtak! Reszketés rázta meg az ágakat. Az angyal repült el két szárnyával vidáman. Csakhogy a két szárny, melyek előbb f-hérek voltak, rózsaszint öltöttek, mint két csók.

leszen egy akol és egy pásztor; »Jan. 10. 16. Mert míg az az u'opikus általános egy akol és egy pásztor kora e'jőne: addig úgy látszik az az állam való-sítja szűkebb körben az egy akol és egy pásztor eszméjét, mely területén minden polgárt s minden felekezetet egyen-jogúvá tesz; s nem csak gyapját használja, hanem egyenlő gondossággal is legelteti a szabadság különbözeteit kiváltságok korlátaival meg nem szakszított területén. Úgy látszik az ilyen modern elveken alapuló állam inkább beteljesíti az irás utasítását, mely szerint ne legyen köztetek különbség zsidó és görög-közt, hanem egyik legyetek a béke-ég kötele-által; s inkább előképe az istenországnak, mint egy »egyedülüdvözítő« kevélységgel dic-sekvő, a lelkeken uralkodó, a más felekezetű testvérek elnyomására számító kiváltságok visszaszerzésén törekvő főhi papok és anyai rokonérésű társaik. Valóban csak ohajta-nunk lehet, mert valóságát nem látjuk annak, hogy a Krisztus szolgái — a ker. lelkészek voltaképen felfognak isteni mesterök szelle-mét, s azon munkálkodni, hogy ne eltá-volítsák egymástól az embereket gyűlölködő felekezetekre osztással, hanem közelebb hoz-nák, egye-itnek a szeretetből származó béke-ség köte-e által

A beugratott tanyabirtokosok.

— A mezőrség és a kormány. —

Debreczen, június 24.

A »B u d a p e s t i H i r l a p« vasárnapi, június 21-iki száma a következő közleményt hozza.

A debreczeni tanyabirtokosok és a mező-örök. A debreczeni tanyabirtokosok küldött-sége jött a múlt héten D a r á n y i Ignác földmívelési miniszternél azért, hogy mentse föl őket a mezőörök tartása alól. — Kijötték, hogy a debreczeni pusztákon, melyek 35.000 holdat tesznek ki, vagy a tulajdonos, vagy a bérlő állandóan könn-lakik s így azokra a külön fizetett örök nem szükségesek. A külső rendőrség különben is kifogástalanul végzi tisztét. A miniszter leküldte Debreczenbe N e m e t h József miniszteri segédtitkárt, ki hosszabb tárgya-lás és vizsgálat után kijelentette, hogy beszerzett adatok nyomán azt fogja javasolni a miniszternek, hogy a debreczeni tanya-birtokosokat mentse föl a mezőörök tartá-sának kötelezettsége alól. E helyett azonban a külső rendőrséget fogja szaporítani.

Az itt közölt hír, melyet egy alkalmi tudósítónktól vetünk, mindenesetre érdekes abból a szempontból, hogy a minisz-ternek bar n i n c s j o g a a t ö r v é n y e g y e s r e n d e l k e z é s e i t h a t á l y o n k i v ü l h e l y e z n i, — m é g i s k i k ü l d ö t t e e g y i k ö z z e g é t v é l e m é n y a d á s v e g e t t, a m i a r r a m u t a t, h o g y v a l a m e l y m a g y a r á z a t t a l e s e t l e g m e g i s a k a r e n g e d m é n y t t e n n i a k é r v é y e z ő k n e k. A törvény rossz. Az rövid fennállása óta határozottan bebizonyult. Ha a debreczeniek engedményekhez jutnak, a földmívelésügyi miniszteriumot néhány hét alatt az ország mindegy részéből elfogják halmozni hasonló kérvényekkel. Minden-esetre az egész érdekelt gazdaközönség vá-rakozással néz a miniszter határozata elé.

»Az itt közölt hír« érezhető feltűnést keltett Debreczen városának tanyabirtokosai körében, mert épen akkor jött nyilvánosságra mikor a Németh dr.-ral történt megállapodások alapján egyes szindikátusok fel is oszlottak a debreczeni határban s mezőreiket is elbo-

csátották, a többiek pedig ugyanezt tenni szintén készülöben vannak.

Mire hívja fel ugyanis ez a közlemény a figyelmet? Arra, hogy a debreczeni megállapodások az 1894. XII. tcz. egyes rendelkezéseit hatályon kívül kívánják helyezni, holott erre a miniszternek nincs joga. — S e z i g y i s v a n.

Feltűnő a dologban csak az, hogy ugyan-azt a dolgot, amire nézve Debreczenben megállapodtak, épen N e m e t h dr. nyilatkozatai szerint már Szabadkán és Szegeden be-hozták, étebeléptették s ezt nem vette észre senki, holott ha valami egyszer nem szabad, az aztán sehol sem szabad.

Más kérdés aztán az, hogy a törvény rossz-e, avagy jó? A mi szerény nézetünk szerint ugyan, ha a törvénynek van valami hibája, az csak az lehet, hogy néhol nagyon is enyhe, másutt nagyon is szigorú, szigorú ott, ahol a mulasztást bünteti, de enyhe ott, ahol a mulasztásokat a kötelesegekkel szem-beállítja, és pedig azért, mert nagyon szigorú akar lenni s minden esetre ki akar terjesz-kegni, holott az csak a végrehajtási rendelet-nek lehetett volna feladata, mint az pl. a vasárnapi munkaszünetnél történt, mert mind-ent előre látni nem lehet s a miniszternek azokra nézve az intézkedési jogot nem adja meg, amik a törvénybe felveve nincsenek, avagy a tapasztalat folytán esetleg nagyon hamar módosi ást igényelne.

Igy van ez a jelenlegi esetben is. A tör-vényre szükség volt s az meg is felel az ál-talános követelményeknek, ha vannak is hiá-nya. Szükség volt különösen arra, hogy az végre is legyen hajtva s ez csak valami olyan intézmény behozatala után volt lehetséges, mint a melyet a törvény a mezőörök testületé-ben felállított s ott van a hiba, hogy nem szá-molva a létező viszonyokkal, mindenkít köte-lezett a mezőör-tartásra, holott csakis a tör-vényt végrehajtó, rendelkezési betartására felügyelő intézmény felállítását kellett volna kötelezőleg kimondani, részleteit, formáját pe-dig a törvényhatóságokra bízni.

Azonban a kormány nem ezt tettes erre n e k i o k a v o l t. Ezzel is kényszeríteni akarta a közönséget a központosításra, mely felé minden-terén, meg a közigazgatásban is törekszik. — Ugy számítotti, hogy beállítja a gépezetbe a községet, ille ve birtokosok költségein a mező-örök intézményt s ha sikerülni talál a köz-igazgatás államossítása (quod deus avertat) majd e n b l o c b e a l l i t j a ö k e t, a d d i g c s a k e l é l n e k v a l a h o g y a n t!

Ez volt a kormány célja, ezért ren-delte el a t ö r v é n y b e n a m e z ő ö r t a r t á s t, h o l o t t i g e n s o k h e l y e n s o k k a l k ö n y n e y b b s z e r r e l j o b b m ó d o t t a l á l h a t o t t v o l n a a v e g r e h a j t á s r a, — s e z t m a b e l á t j a.

Igen, belátja, azért teszi soéra az en-gedményeket, holott ezt a törvény nem en-gedi meg. Most mi fog következni.

Az, hogy az igazi cenzuráltak nem fogják megengedni a kormánynak a törvény ezen világos célzatától való eltérést, köte-lezni fogják annak betartására s megeshetik, hogy a d e b r e c z e n i m e g á l l a p o d á s o k m i n i s z t e r i m e g e r ő s i t é s t n e m i s n y e r n e k.

De a debreczeni tanyabirtokosok a meg-alakított gazdaságokat egymásra felosztják, mezőreiket elbocsátják, s egy szép napon odajutunk, hogy se pénz, se póztó, se m e z ő ö r s é g, s e m e z ő r e n d ő r s é g n e m l e s z a k ü l s ő h a t á r b a n. Ennek pedig nemcsak a törvény megtartása, hanem a g a z d a k ö z ö n s é g j ó l f e l f o g o t t é r d e k é b e n n e m s z a b a d b e k ö v e t k e z n i e.

Figyelmeztetjük tehát a tanyai gazdasá-gokat, hogy a d o l g v é g l e g e s e l d ő l é s é i g f e l n e o s z o l j a n a k, m e z ő ö r e i k e t e l n e b o c s á s s á k, m e r t e s e t l e g m é g e g y s z e r m e g k e l l a k a l u n i o k, u j m e z ő ö r e k e t f o g a d n i o k s i g y u j a b b n a g y k ö l t s é g b e v e r n i ö k m a g u k a t, m e r t — h i á b a — a t ö r v é n y t ö r v é n y, a n n a k e n g e d e l m e s k e d n i k e l l.

Ujdonságok.

* **A debreczeni első takarékpénztár jubiláris közgyűlése.** A debreczeni első takarékpénztár 50 éves fennállásának alkal-mából 1896 évi június hó 28 ik napján dél-előtt 10 órakor a kereskedelmi akadémia disztermében ünnepélyes közgyűlést tart, mely-nek Tárgysorozata a következő lesz: 1. S z e p e s s y A n t a l vezérigazgató elnöki meg-nyitója s egy diszelnöktárs választása. — A jegyzőkönyv hitelesítésére két régi részvényes tag kiküldése. 2. Rövid viszapillantás a tár-saság 50 éves múltjára. Irta: S z ü t s M i h á l y m. kir. gazd. tanint. igazgató. Felolvassa: N e m e s K á l m á n társu-lati al-igazgató. Az egyetemi 10,000 koronás, a közmívelődési 30,000 koronás és a szere-tetházi 10,000 koronás alapítványok oklevele-inek felolvasása s a közgyűlésileg megszava-zott egyéb adományok felemlítése.

* **Kss Áron itthon.** K i s s Áron ev. ref. pö-pök, T ó t h (Sámuel debreczeni ev. ref. theologiai tanárral Szathmárról tegnap este visszérkeztek városunkba.

* **Steinfeld Antal hagyományai.** Szép világot vet a megboldogult Steinfeld Antal fe-nkölt lelkére, szabadeivü gondolkozására 1893. szept. 9-én kelt és Weinmann budapesti kir. közjegyzőnél letett végrendeletének — azon réze, a melyben emberbaráti és közművelő-dési célokról, — intézetekről emlékezett meg. — Ezen végrendeleti hagyományok ösz-szege a mint megbízható forrásból értesülünk — 27200 forint. Legnagyobb részbeli debre-czeni, kisebb részben budapesti humán és. kulturcélok osztoznak rajta. A jöszivü millió-mos debreczeni polgár valamint életében gyakorolt jótékonyágainal nem ösmert fele-kezeti különbéget, ugy halála után is vég-rendelete által zsidót és keresztényt egyfor-mán részesített szép alapítványokban. A debre-czeni izraelita templom építésére 3000, az ó-szövetségnek héberrel magyarrá fordítására, valamint a debreczeni ev. ref. főgymnasium, a főreáliskola, keresk. akadémia szegény sorsu, szorgalmas, jó előmeneteli tanulói segélyezé-sére, ösztöndíj alapítványul ezer-ezer, a deb-recezeni kollegium tápintézetére is ugyancsak ezer frtot hagyományozott. Érdekes azon vég-rendeletése is, a mely szerint örökösai ezer frtot kötelesek kifizetni egy világító villamos órára, amelyet a derék öreg ur a depr. ev. ref. nagytemplom homlokzatára szánt. Kisebb-nagyobb összegeket örökölnék a budapesti rabi szeminárium, néhány budapesti zsidó felekezeti intézmény és Debreczenben számos kulturális és emberbaráti egyesület, társulat vagy alapítvány; közüük a házankénti koldulást megszüntető alap. Nagy vagyonát egyébkéat néhai testvéreinek Ignácznak és Krisztinának gyermekeire hagyományozta.

* **Emke igazgatósági ülés.** Az erdélyi magyar közmívelődési egyesület debreczeni fiók-jának igazgatósága holnap d. u. 3 órakor gróf D é g e n f e l d főispán elnöklete alatt a főispán lakásán ülést tart.

* **Érettségi vizsgálatok az ev. ref. fő-gimnáziumban.** A debreczeni ev. ref. főgim-náziumban az érettségi vizsgálatok, a melyen mint kormánybiztos F a r k a s József bu-dapesti ev. ref. theologiai tanár elnökölt, egy-házi elnök pedig J o ó István tiszántuli e. ker. középiskolai felügyelő volt, tegnap este értek véget s az eredményt ma délelőtt hir-dették ki. Az érettségi vizsgálatok eredmé-nyéről a következőket közöljük: a főgimná-zium VIII-ik osztályában a tanulók létszáma volt év végével 61, ebből az osztályvizsgán elbukott részint egy tantárgyból, részint osz-tályismételésre utasítva 5, érettségire ment tehát 56. Ehhez ismétlő jött 4, összesen tehát 60-an mentek az írásbeli érettségi vizsgának

Ezek közül 1 írásbeli érettségi vizsga alapján visszautasított egészségre, többen pedig a szóbelire eresztettek ugyan, de megszigorítva. A szóbelire bocsátott 59 tanuló közül 4-en betegség miatt nem jelentek meg a vizsgán, ennél fogva csupán 55-en jelentkeztek a szóbeli érettségi vizsgára. Az 55 közül jelenen érettetett a tanuló, ugymint Szilágyi Sándor, K. Kis József, Balogh Sándor, Nagy Gyula és Fischer Jenő, jól érettet 16, egyszerezűen érettet pedig 26 lett. Két óra a szóbeli érettségi alapján visszavettek 7-et, egyet pedig az egész érettségi vizsga újra letelésére utasítottak.

Rózsa Lajosné temetése. A gyászos vért ért fiatal asszonyt, Rózsa Lajosné a közönség nagy részvétel mellett tegnap délután helyezték örök nyugalomra. Az egész házat, sőt az utca nagy részét is ellepte a részvevő közönség. Az egyszerű fekete zsinórral befedett deszkakoporsót az udvaron helyezték el, hol Krausz Vilmos főrabbi gyönyörű gyászbeszédet mondott, melynek elhangzása alatt szem nem maradt szárazon. Megható szavakban mondta, mint küzdött, fáradozott a férj öt évig, tácolva a szülők akaratával, leküzdve minden akadályt, míg végre a szülők beleegyezésével megnyerte a nő kezét. Az elhalt szerető hitves és családanya volt, ki együtt szenvedett, küzdött férjével mindaddig, míg egymással lehettek. Családjá iránt való szeretete, hitvesi hűsége, az anyák mintaképévé tették őt. Az ima után feltették a koporsókat a négy lovas kocsi s megindult a menet, kísérve a tenger nép által az izr. sírkertbe. Csendes legyen a korán ehunynak siri álma!

*** Beiratások a róm. kath. algymnasiumba.** A debreczeni róm. kath. algymnasium igazgatója közzhírre teszi, hogy a gymnasiumba a beiratkozások június 30, július 1 és 2 napjain eszközöhetőek. Felhívatnak ennél fogva különösen a debreczeniek, hogy ez alkalommal irassák be gyermekeiket, annak is inkább, mivel az I-ső osztály mihamar megtelik s szeptemberben csupán az első három napon keresztyül lehet beiratkozni. A beiratási díj katolikusok részére 4 frt 50 kr. nem katolikusok részére 4 frt 25 kr.

*** Géresi tanszéke a gymnasiumban.** A debreczeni ev. ref. főgymnasiumban egy rendes tanári tanszékre hirdetik pályázat, melyre a magyar nyelv és irodalomból és a történelemből, vagy esetleg a latin nyelv és irodalomból és a történelemből képesített okleveles protestáns egyének pályázhatnak. A megválasztandó tanár teendője a megjelölt szakcsoporthoz körébe eső, vagy velök rokon tantárgyak tanítása tesz legfőbb heti 20 órán fizetése pedig évnegyed részletekben előlegesen kiszolgáltattott 1200 frt törzsfizetés 400 frt lakbér és 100 frt 5-tődéves korpótlék leendő; az országos tanári nyugdíjinteztetnek köteles tagja s hivatala lesz f. é. szeptember hó elején szakudomány köréből veendő székfoglaló értekezéssel tartozik elfoglalni. A pályázók keresztlevelel s végzett tanulmányaikra képesítésükre vonatkozó okiratokkal felszerel kérvényeket július 10-ig hozzám adják betelt Debreczenben, 1896. június 13-án. Kiss Áron püspök.

*** Gyűjtögetés.** A mi előzőkeny rendőreinknek mindig akad egy kis eszménybeli botanizálás. — Az elmúlt éjjel Szepesi András árok utcai 730. számú házat úgy egy óra tájban, mikor már a mi rendőreink lutri számokról almodoznak, eddig és ezutánra is több mint bizonyosan ösmeretlen tettes felgyújtott. A házában lakó Vékony Mihály és Szekeres György lakóknak köszönhető, hogy a házat a porrá égéstől megmentették, s lélek jelenlétüket nem veszítették el, midőn már a fejük felett a házat égve látták. — A szomszédok segítségével folytatták el a

tűzet s a tulajdonost ki tanyáján kinn lakik, csak ma reggel értesítették az éji fenyegető veszedelemtől. A rendőrség ugyan nyomában van a tetteseknek bottal s kíséretében gondolatlat.

*** Rózsa Lajos köszönete a részvételért.** Azon mély sebet, melyet szeretett nőm elhunytá ütött lelkemen, némi részben enyhítette az a nagy részvét, a mely boldogult nőm temetése alkalmával nyilvánult. Mindazon rokonnaimnak, barátainak, jó ismerőseimnek, kik e gyászom alkalmával fájdalomban osztozkodtak, a temetésen megjelenni szívesek voltak s imádoztam nőm porhüvelyét utolsó útjára kikísérték — ez uton mondok hálás köszönetet. Rózsa Lajos.

*** Érettségi vizsgálat a főreáliskolában.** A főreáliskola nyolczadik osztályu tanuló szombat délután fejezték be az érettségi vizsgálatokat. — Géresi Kálmán tankerületi főigazgató jelenlétében. Szóbeli érettségi vizsgálatra hat halgató jelentkezett, a kik valamennyien megkapták az életbe szóló belépti jegyet, az érettségi bizonyítványt. Közülök egy Stern Arthur, jelesül, négy: Komlóssy Imre Fischer Béla, Grósz Jenő, Weisz Jenő, jól, egy pedig elegendően érettet.

*** Öngyilkos aggastyán.** Tegnap délután Szabó Imre 70 éves, nős, családost, gubás mester homok-utcai lakásán az ajtó sarkára felakasztotta magát. Hozzá tartozói azonnal értesítették az I. ker. rendőrséget, honnan Nagy Imre p. biztos dr. Balkányi Ede orvossal a helyszínre sietett. Az orvos már csak a beálló halált konstatálhatta. Szabó hozzátartozóinak állítása szerint életuntagságból követte el az öngyilkosságot.

*** Köszönetnyilvánítás.** Boldogult Rózsa Lajosné temetése alkalmából Szelle Gizella k. a. szives volt koszoru megváltás címén a Zion menház alapja javára a Debreczeni kiadóhivatalához 5 forintot juttatni, mely kegyeletos adományért ez uton köszönetet mond a Zion debr. betegs. egyesület elöljárósága.

x Egy fűszerkereskedés megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

x Mától kezdve félárban kaphatók: női gallérok, Lüsster és selyem köpenyek, batiszt és ing-blousok, utazó és reggeli ruhák, matiné, remek díszített női kalapok, Rózsa Lajos női divat-termében, Debreczen kistemplom-bazár.

Időjelzés június 25-re: Változó felhőzet, enyhe, helyenként csapadék, zivatarok.

Táviratok,

Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk —

Budapest, június 24.

Elnök: Szilágyi Dező.

Kormányrészeül jelen vannak; Bánffy br, Erdély, Wlassics, Perczel, Darányi.

A napirenden volt a házadójavaslat és a majorsági birtokok harmadik olvása. Vita nélkül elfogadták.

Azután Hévízy János interpellálta a közokt. minisztert a tanári kinevezések ügyében, és Veres József ugyancsak a kultuszminisztert az agost. hitv. egyetemes egyház helytelen címzése ügyében. — A kormány általában a hivatalos iratok ugyanis az ág. evang. jelzést használják, kérdi, szándékozik-e a kormány a zsinati törvénynek érvényt szerezni?

Wlassics megígérte, hogy ezenut az ágostai hitvallásukat címet használják.

Elfogadták vita nélkül Horváth Gyula azon indítványát, hogy az interparlamentáris konferencia költségeire a Ház 10,000 frtot szavazzon meg.

Bánffy indítványozta, hogy ez legyen az utolsó érdemleges ülés. Éljen kéljénzés.

Ülés vége fél 12 órakor,

A hazafias románok és a magyar gazdák.

Budapest, június 24. (A Debr. ered. táv.) A magyar gazdák és iparosok országos szövetkezete ma délelőtt tartotta közgyűlését Papp Elek orsz. képviselő elnökele alatt.

Az elnöki és bizottsági jelentések felolvasása és elfogadása után felállt Regalina Oláh nemzetiségű polgár és lelkesen emlékezett meg a mai közgyűlésen az édes hazáról, Magyarországról, annak ezer éves ünnepét magasztalva, a melyből mindenki kiveszi részét. (Éljenzés.)

Papp Elek vezérigazgató a gyűlés zajos éljenzése közt jelentette ki, hogy a magyar gazdák hazafias örömmel ölelik keblükre a hazafias román testvéreket.

Ezután Papp Eket újból egyhangúlag megválasztották a gyűlés véget ért.

Nikita a királynál.

Budapest, június 25. (A Debr. ered. táv.) Ő felsége a király ma délelőtt a bécsi Burgban Miklós (Nikita) montenegrói fejedelmet 2 óra hosszat tartott magánkihallgatason fogadta. Mivel a fejedelem egyenesen a moszkvai koronázásról érkezett Bécsbe, e látogatásnak nagy jelentőséget tulajdonítanak.

A milliomodik látogató.

Budapest, jun. 24. (A Debr. ered. táv.) Feladatott d. u. 1 órakor. Az ezredévi kiállításban ma délután 2 és 3 óra közt várják a milliomodik látogatót. Az igazgatóság készen áll, hogy kivonuljon elébe hivatalosan üdvözlje s a részére tartogatott meglepetést átadja.

A debreczeni első takarékpénztár 50 éves története.

1846—1895.

Az igazgatóság megbízásából írta:

Szűts Mihály.

I.

320 kemény velinpapírlapra terjedő könyvnek borítékán áll ez a cím, mely Debreczen legelső, legújabb fellendülési korszakában alakult közgazdasági intézményét mutatja be 50 éves történetének minden fázisában, alapításától kezdve egészen az ez év márczius 27-én tartott 50-ik közgyűléseig.

Kezdi a munkát azzal, hogy mi és milyen volt Debreczen város közgazdasága a század derekán, tehát a takarékpénztár megalapítása elején. Ezt a részt alábbi sorainkban egész terjedelmében közzétesszük s így bővebb fejtegetéséről e helyen lemondhatunk. Következésként a pénzügyintézet létesítése 1846-ban, mely fejezetben közli az alakuló ülés jegyzőkönyvét. Mint látjuk, a takarékpénztár tulajdonképeni megalapítói Zala Alajos akkori kir. váltótörvényszéki elnök, Kára P. Sándor, Sárváry Ferenc és Telegy K. László

voltak, a kik addig mozgolódtak, míg — bár B u d a h á z y Sándor a kaszinói gyűlésen már 1840-ben indítványozta a takarékpénztár felállítását — 1846-ban a tervezet elkészítették, összeállították az alapszabályokat s mindkettőt előleges értekezleten megismertették a közönséggel s ugyanakkor aláírási ívet is bocsátottak ki, melyen a legrövidebb idő alatt 735 részvenyt jegyzett alá a közönség. — Az aláírási ív 1846. február 16-án záródott le.

A pénztár létesítésének eme kedvező fogadtatása folytán az alakuló közgyűlést már 1846. február 18-án a Komáromi-házban megtartották, melyen Z a l a y Alajos elnököl, a jegyzői tollat pedig T e l e g d y K. László vezette.

A mű aztán ezt a jegyzőkönyvet közlé, aztán jönnek az első részvényesek nevei, 156 személy 600 darab 50—50 frtos részvény tulajdonában.

Az aláírók közül élnek még: K. T ó t h Antal, M á r t o n László, B é s z l e r János, C s a n a k József (ki az alapítás évében könyvelője volt az intézetnek), N á n á s y László, S z i k s z a y János (Pécs), R a c z György, H e g e d ű s Károly, B i g n i ó János.

Első igazgatója K a r a p Sándor volt a takarékpénztárnak, — aligazgató mellette D r a g o t a Ignác volt.

Az intézet első mérlege, 1846. jul. 1-től decz. 31-ig 101.896 frt 13 kr bevetelt és 94.404 frt 53 kr kiadást mutat. A takarékpénztár életének első fazisa a szabadságharc végével záródik le, a mikor is 4118 frt 48 kr értékű Kossuth-bankó beadása által érzékeny veszteség érte a társaságot, úgy hogy 1853-ig osztalékot nem is adtak. De ekkor aztán, a jobbgyi viszony megszüntetése, az ősiség eltörlése, azok a magasatos alkotások mind megannyi javító, életető életemet képezte a pénzület fejlődését és fokozatos haladásának a debreczeni takarékpénztárban is.

1850-ben a eszásári kormány létesítette a k e r e s k e d e l m i é s i p a r k a m a r á t, 1853-ban pedig a föld tehermentesítés ügye is rendezve lett, egy a takarékpénztár fejlődése is nagyobb arányokat vett s egyszersmind alapszabályait is módosította az akkor kiadott szabályrendelet értelmében.

1856-ban alakult meg az o s z t r á k n e m z e t i b a n k d e b r e c z e n i f i ó k intézete s mivel a szabadságharc után a jelzálogi bekebelezésekre alkotott moratoriumot megszüntették: a mezőgazda-ág az osztalék kántól merítette hitelet s így a takarékpénztár forgalma nagyon megcsappant.

1857-ben megnyitott Szajol-Debreczen közt a vasut s így Budapesttel és Béccsel közvetlen vasuti összeköttetést nyeriünk, 1859-ben megnyitá a Debreczen miskolci, 71-ben a Debr.-Nagykárolyi vonalrész, 1872-ben Debreczen forgalmi főnökséget kapott, 1884-ben megnyitá a Debreczen nánási, 1391-ben a Debr.-füzesabonyi, 1894-ben a Debr.-Nagyléte-derecskei vasut s 1890-ben üzletvezetőséget kaptunk s ez roppant nagy vidéket vont Debreczenbe, melynek a város természetszerű emporiumává lett. Elszigeteltsége megszűnt, kereskedelme, ipara ezáltal módosult, sőt mivel nagy vidékkel jutott érintkezésbe, e viszonynak hiteletünkre is átalakító hatással kellett lennie. E hatás azonban csak lassan jutott kifejezésre, meg kellett azt szokni az embereknek. A forgalmi viszony módosult a vidéket, melylyel összeköttetésbe jutottunk, a pénztár körébe vonta s lassan-lassan hitel-forrásává alakította.

Az intézet személyzetében ez idő alatt kétszer történt változás: 1854-ben, s ekkor az igazgatóság állt: S c h w a r t z Sámuel elnök igazgató, D r a g o t a Ignác aligazgató, B o d ó László pénztárnok és K i s s Sándor könyvelő tagokból s 1859-ben már elnöki igazgató K o m l ó s s y Imre, aligazgató K i s s Orbán János és S á p y Sámuel ügyvéd, Kapros Gábor pénztárnok S á p y Sámuel, könyvelő K i s s Sándor és segéd A l i b á n Mihály lett.

Ebben az időben új lendületet vett a magyar közgazdasági élet, a biztosító társaságok, szövetkezetek alakulásával, 1859-ben pedig bejött a f e l t é t e l e s i p a r s z a b a d s á g, a mi iparunkra részve átalakító hatásúvá vált s ez lehetővé tette, hogy ez évben már 8 ft osztalékot fizetett a takarékpénztár s ezenfelül 1400 frtot különböző jöteknysági czélokra fordított, másfelől helyi érdekűekre jutottak. Így a Magyar Tudós Társaságnak 250 frt, az Academiának háza építésére 250 frt, a debreczeni színház építésére 400 frt stb.

Ez időtől kezdve aztán a kisebb betétekre nagyobb kamatokat fizetett.

Egész 1863-ig a régi alapszabályok maradtak érvényben, mert az 1853-ban készített új alapszabályok felsőbb helyről sem jóvá hagyták, sem elvetve soha vissza nem érkeztek.

Az 1863-iki inséges esztendő több nemessel örökölte meg az intézetet. A debreczeni collegium szegény tanulóit kenyérrel látta el az egész éven át, sőt azután is, 600 frtot tett folyóvá a temetők rendezésére, hogy abból a szűkölködő munkások munkát s így kenyeret kapjanak.

1866-ban kezdte meg a takarékpénztár az értékpapírvásárlást, 1868-ban pedig megvette a jelenleg is helyiségeül szolgáló Kossuth (ezegled)-utcai Kovács-féle házat, 110 ezer frteret. Ekkorra már annyira felhalmozódott a pénze, hogy azt sem a pesti hazai takarékpénztárban, sem a váltókamatláb leszállításával rendes uton elhelyezni nem lehetett, azért 30 ezer frton magyar földhitelintézeti záloglevelet vett és aláírás utján 200 darab északkeleti vasuti részvenyt szerzett. Osztaléka ekkor már 25 frtra emelkedett.

1869-ben megalakult a Debreczeni Kereskedelmi és Iparbank s így a takarékpénztár kizárólagossága megszűnt, 1872-ben az ipartörvény megalapította a korlátlan iparszabadságot, 1873-ban megkezdve működését az Alföldi takarékpénztár s így immár három biztos alapokon álló pénztárat nyújthatott hitelt az akkori roppant nagy pénzszükségben a közönségnek, a gombamódra alakult és bukkant ingatag alapú apró-cseprő intézetek mellett.

Az 1873-iki pénzügyi válság, a bécsi »krach« a debreczeni takarékpénztárt érintetlenül hagyta, ez az év főként azért nevezetes történetében, mert új alapszabályait akkor erősítette meg a kormány. Ugyancsak 1873-ban alakult az »Iparégyesületi Takarékpénztár és Hitelintézet«, mely 1894 óta mint »Takarékpénztár és Hitelegylet« folytatja működését.

Hogy a krach a takarékpénztárt mennyire nem érintette, bizonyítja az, hogy ez évben is 32 frt osztalékot fizetett, hatása inkább a következő évben mutatkozott, mert sok állampapír is részvény birtokában lévő nagy árfolyam veszteségeket szenvedett amit azonban az évi nyereségek gyorsan pótoltak.

Pénzügyeink és vállataink szabályozására nagyobb arányokban befolyt, 1875-ben a kereskedelmi és a váltó törvény s az osztrák bankkal kötött állami szerződés, melynek értelmében azóta mint »O s z t r á k - M a g y a r B a n k« intézi ügyeit.

1875-ben újra módosította alapszabályait — s ügyei vezetését a hivatalnoki karon kívül, melynek akkor S á p y Antal vezető igazgató, S z e p e s s y Antal aligazgató, Z i v u s k a Ferenc ügyvéd, K a p r o s Gábor pénztárnok, D a l m y Kálmán könyvelő, A l i b á n Mihály alkönyvelő és N a g y Mihály pénztári segéd voltak a tagjai, egy tíz tagú választmányra bízta.

Ekkor már a nagyarányú működés teljesen szilárd alapokat nyert az intézet kebelében, úgy hogy az egész vidékkel üzleti összeköttetésbe lépett, a 1884-ben megalakult a »D e b r e c z e n i k ö l c s ö n ö s ö n s e g é l y z ő e g y e s ü l e t«, 1886-ban pedig S á p y Sámuel vezérigazgató 25 évi működés után meghalt s a tisztikar 1887-ben a következő volt: S z e p e s s y Antal vezérigazgató, M u r a k ö z y Károly és B é r e s s y Sámuel aligazgatók, K o m l ó s s y Arthur ügyvéd, K a p r o s Gábor pénztárnok, D a l m y Kálmán könyv-

vezető, A l i b á n Mihály könyvelő N a g y Mihály pénztári segéd, S z ü t s Kálmán könyvelő segéd, L o v á s z János gyakornok.

Ugyanezen évben a pénztár betétálladéka közel járt már a 4 millió frthoz. — Úgy hogy pénztár kénytelen volt építkezésekbe fektetni amellet, hogy földbirtokát a debreczeni határban a macsi pusztán időről-időre növelte s az utóljára 48 1/2 nyilasra emelkedett. 1888-ban az Osztrák-Magyar bankkal bíró-üzletbe lépett s ezzel elszigeteltségét végleg feladta.

1889-ben ismét új alapszabályok rendelkezése alá került az intézet s így érte meg 1871-ben az eddig utolsó debreczeni pénztári alakulást; — ekkor létesült ugyanis a »K ö z g a z d a s á g i b a n k«. — Ugyanez időben gondoskodott a szegényebb néposztályról is.

A legújabb idők eszményeinek s a könyv többi részeinek ismertetése megérdemel egy második közleményt, erről tehát holnap.

K. Gy.

Az asztrofizika haladásáról

(A m. kir. orsz. meteorologiai és földmágnassági intézet estélyén, 1893. december 16-án tartott előadás kivonata.)

— Irta és felolvasta: **Kohányi Gyula.** —

(Folytatás.)

Ismétlem, hogy e magyarázatnak a rendkívüli egyszerűsége az, mely sorsáról megnyugtató, ha összehasonlítom azon rendkívüli nehézségekkel, melyek az eddigi magyarázatokhoz fűződtek.

Ennyi az, amit a Mars csatornáinak magyarázatát készítő közlések közül e rövid ismertetés keretében megemlíteni szükségesnek tartottam. A tárgy oly fontos s a Mars csatornák létezése nálunk is szélesebb körben ismeretes, hogy bővebben kelet reájuk kiterjeszkednünk.

Jupiter.

Mars második Földnek nevezhető s bármily nagy legyen is a különbség a két test közt a szárazföld és víz eloszlása tekintetében, bármennyire megmagyarázhatatlanok lennének is csatornái és ezeknek időnként történő kettőződéséi, — ennek a bolygónak tárgyalásával mindig együtt fog járni az idegen világtestek lakhatóságának hipotézisé.*)

Egészen másként áll a dolog Jupiternél. A megfigyelések roppant megnehezítik a látható képek gyors változása, ezenkívül a gyors tengelyforgás és az égitest roppant távolsága. Azonban mindezek mellett olyan körülmények is vannak, melyek megkönnyítik e bolygó tanulmányozását; ide tartozik jelentékeny lapultsága, holdja, melyeknek átvonulásaiból biztos következtetéseket vonhatunk látható korongjára, valamint az a körülmény, hogy mindig lathatjuk, egészen, vagy közel egészen megvilágított korongját és távolsága nagyon kevésé változik.

Ha Jupiter képét megnézzük, látjuk, hogy korongjának közepe keskeny övvel van fűve, melyet két oldalról karima határol. — Ezek felhőgyűrűk, melyek sokszor a belső övbe is benyúlnak, sőt a vörösebb, u. n. egyenlítői sávolyokat is érintik. Ez utóbbiak a Jupiter egyenlítőjét környezik; a déli sávoly a Lick-obszervatórium legújabb megfigyelései szerint inkább biborba játszó, míg az északi halványabb vörös. Az így kettévált korong északi fele egyenesen van feketén sávolyozva, míg a délin gyakran láthatók zavarok. Legnevezetesebb volt e változások között az u. n. v ö r ö s f o l t, melyek L o h s e, Potsdamban, 1878. jun. 3-án észlelt először; alakja még azon év folyamán gyakran változott, színe színtén. A 80-as évek közepén elhalványult, azonban az utóbbi években ismét

*) Plasman: Der Planet Jupiter Darstellung der wichtigsten Beobachtungs-Ergebnisse und Erklärungs-Versuche, Köln, 1892., mely könyvből Jupiterről szóló adataink legnagyobb részét merítettük.

intenzívebbnek mutatkozott bár terjedelme kisebb lett. Színe 1889 szeptemberében halvány rózsaszínű volt, közepén valamivel világosabb s helyzete is megváltozott. Barnardnak legújabb (1891.) adata szerint még világosabb lett. Ezzel kapcsolatban Barnard azt is felemlíti, hogy a fehér felhőkön kívül minden jupiteri fénytűneményen észlelhető ez a világosodás.

Jupiternek a legújabb időkig négy holdja volt ismeretes. Ezek közül az első (hozzá legközelebb álló) a fizika történetében is szerepet játszott: ennek fogyatkozását figyelve határozta meg Römer Olaf 1676-ban első a fénysebességét. 1891-ben Barnard a Lick-obszervatóriumon látszólagos megkettőződését figyelte meg, azonban beható vizsgálata alá a közbejött akadályok folytán nem vehette; annyit azonban biztosan látott, s ezt egyik társa is megerősítette, hogy két egymás mellett álló részből állott s a bolygót egy világos vonal közepén két, majdnem egyenlő részre osztotta. Ennek a jelenségnek, mondja Barnard, kétféle magyarázata lehetséges. Talán elég a jelenség megmagyarázására, hogy ha felveszük, hogy a Jupiter sávjával egyenként világos sáv volt rajta látható; ha azonban ez nem a valódi magyarázat, akkor nem marad más, minthogy az első holdat tényleg megkettőződöttnek tekintjük. A több három holdat az utóbbi időben nem igen figyelték.

1892. szept. 9-én azzal lepte meg Barnard a tudományos világot, hogy felfedezte a Jupiter ötödik holdját. Ez a legújabb idők egyik legnevezetesebb csillagászati felfedezése.

Hátra volna még a régiek által ismert bolygók közül a Saturnus s ezenkívül a Hold, azonban különösen ez utóbirtól akár még egy egész estén lehetne beszélni s türelmüket nem akarom még nagyobb próbára tenni, azért még kevesebbet adok, — mint amennyit előadásom folyamán is — nemcsak címében — ígertem s bucsuzom azzal, hogy — talán más alkalommal.*

(Vége.)

* Az előadás közönsége kellemesebb helyzetben volt, mint a sorok t. olvasói, mert Konkolay ur szíveségéből 20 vetített képet is bemutatthattam, miért neki ez uton is köszönetemet nyilvánítom.
K. Gy.

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Irtta: CSENGEY GUSZTÁV.

Második kötet. 95

Károly bosszuja.

(Folytatás.)

— Ön katonai becsületszavát adta, hogy némán és megadással viseli sorsát; de ha önnek kedve jönne megszegni a katonai becsületszót, még sem menekülhetne. Erre most egyetlen egy osztrák hatona sem czirkál, ki van ez nálunk számítva pontosan, és ön csak egy, csak egyetlen egy elfojtott kiáltást tehetne, a mi itt e szobában hangzanék el a nélkül, hogy valaki figyelembe vehetné. A másik perczen ön már halott.

— A fegyverdörgés mégis csak hangos szó.
— Tudom, de mi nem golyót, hanem kötelet szántunk önnek.

Károly összehozzadt.

— Ah, ez mégis gyalázat! mint egy alávaló rablót, úgy akarnak engem megölni?

— A mint ön ölette volna meg a Villámvezért. Szeget szeggel. De ne vitakozzunk. Én most azt jöttem öntől kérdezni, hogy akar-e élve maradni? A halálítéletet lehet módosítanunk, ha önt másképp tehetjük ártalmatlanná. Az a kérdés, elfogadja-e ön föltételeimet?

— Nos, mik a föltételek? kérde Károly, s jól esett neki, hogy szabadabban lélezkedik.

Először ön megesküszik, hogy mindarról, ami önt ide hozta és mind arról, a mi önt eltávolítja, soha senkinek egy szót sem árul el.

— Hisz akkor compromittálva leszek harcfeleim és feljebbvalóim előtt s nem tudom megokolni távolléteimet.

— Majd gondoskodunk mi arról, hogy ön kimentve legyen, ezt becsületszavamra mondhatom.

— Tehát Ottó mégis áruló.

— Micsoda Ottó? Nekünk az ön idekerülését azért kell titokban tartanunk, mert nem akarjuk, hogy valaki megtudja, hogy vezérünk valóban benn volt önnél. Pedig az ön által Ottónak nevezett egyéniség kileste vezérünk beszédét, melyet titkos ügyvivőnkkel folytatott. Különben hogy jöhettek volna önk ide?

— Jól van, jól; hisz én elhiszem ezt önnek, ha épen úgy akarja!

— Nem tartozik rám, hiszi-e, vagy nem. Tehát ami önt illeti, azt mondjuk egyszerűen, hogy önt — midőn hadiállomására visszalavagolt, elfogtuk. Mondhatjuk, és el fogják hinni, mert ma éjjel már többeket elfogtunk. A vilámvézer guerillái nagyon közel czirkálnak az önök táborához és ezt holnap már tudni fogják a császáriak; de akkorára már elvonulunk innen. Ön egyszerűen hadifogságba kerül és ez nem feltűnő. Majd aztán kiváltatjuk önt fogságából. Elvégezzük mi ezt az ön előjáróival.

— Jó! ezt a föltételt tehát elfogadom.

— A másik ennek csak természetes kifizése. Midőn ön velünk elindul, attól kezdve ön néma és se nem lát, se nem hall semmit. Egy szóval ön nem árul el egy hanggal sem, ha császári előőrsek mellett elhaladunk.

— De azok rám ismerhetnek, az éji homály oszlik.

— Nem fognak önre ismerni, mert elváltoztatjuk alakját s arcát. Ön parasztnak öltözik, kocsin jön velünk s a lovakat fogja hajtani.

Károly nagyon elmésnek találta ezt az ötletet, még mosolygott is rajta.

— Valóban önök jól elkészültek erre a kalandra. Nos én elfogadom ezt a másik föltételt is. De ha az előőrsek majd a jelszót fogják kérdezni?

— Hát akkor felelünk a jelszóval. Tudjuk mi azt.

— Ugy? akkor hát nincs több megjegyzésem. Nos, elég lesz, ha katonai becsületszavamra és parolámra fogadom, hogy mindenben kívánságuk szerint alkalmazom magamat?

— Megelégszünk vele.

— Hanem már most nekem is van egy föltételem. Mielőtt ön hozzám belépett, egy levelet irtam gróf Heldenburg tábornok leányának. Akkor, midőn ezt a levelet irtam, azt hittem, hogy halálom bizonyos, s végszavaim ebben a levélben vannak megírva. Szó sincs benne mind arról, a mi velem történt, az egész dolog pusztán magánügy és oly természetű, a mi az én esetemet egy szóval sem érinti. Ezt a levelet ugyan halálom tudatával irtam; de még most is, hogy a haláltól megmenekülni alkalmam nyílik, mindig elég fontos rám nézve, hogy ez a levél kézhez jusson. Ha tehát ön nekem becsületszavát adja, hogy ezt a levelet így, a mint van, fölbontatlanul a tábornok leányának kezébe juttatja, elfogadom én is az ön feltételeit. Önöknek bizonyosan lesz módjuk és alkalmuk kívánságomat teljesíteni, mert gyanítom, hogy a császári táborban ügyes megbízottaik működnek.

(Folyt. köv.)

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6—7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva nétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órákor ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A debreczeni kir. járásbírság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat felvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délel 11—12 óráig.

Múzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona” a keresk. akad. palotájában

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:

Hétfőn) 11—12 óráig.

Csütörtökön)

Kedden)

Szerdán) 9—11 óráig.

Pénteken)

Szombaton)

Délután:

Minden hétköznap 2—5 óráig.

Vasárnap délelőtt 9—12 óráig

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde

június 23.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	75	—	76	—
»	77	6.50 6.55	78	6.65—6.70
»	79	6.65 6.75	80	6.70—6.80
Tiszavidéki ó	75	—	76	—
»	77	6.50 6.55	78	6.55—6.70
»	79	6.65 6.75	80	6.70—6.75
Pestvidéki ó	75	—	76	—
»	77	6.50 6.55	78	6.55—6.70
»	79	6.70 6.75	80	6.70—6.80
Fehérmegyei ó	75	—	76	—
»	77	6.50 6.55	78	6.55—6.70
»	79	6.75—6.80	80	6.70—7.80
Bácskai ó	75	—	76	—
»	77	6.60—6.65	78	6.65—6.80
»	79	6.65—6.90	80	6.85—7.90
Észak magy	75	—	76	—
»	77	—	78	—
»	79	—	80	—
		Min. hekt.-ben	Ar kilógram.	
Rozs elsőrendű	uj	70—72	5.85	6.10
» másodikrendű	»	—	5.95	6.00
Arpa takarmánynak	»	60—62	4.40	4.70
» égetni való	»	62—64	0.00	0.00
» serfű dei	»	64—56	6.15	6.50
Zab	uj	39—41	6.10	6.40
Tengeri bánsági	uj	—	4.10	4.15
» más nemű	»	—	4.—	4.05
Repeze bánsági	»	—	0.—	0.—

Kőbányai sertés-piacz.

június 23.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Óreg nehéz (páronként —400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Óreg közép (páronként 300—400 klgm sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) — krig. 4. Fialat közép (páronként 251—300 klg.— sulyban 46—47 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgmig terjedő sulyban) — krig. 6. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45 krtól 46 krig. Közép (páronként 220 — 280 klgmig terjedő sulyban) 44 krig. Könnyű (páronként 220 klgmig terjedő sulyban 43—44 krig. Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli sulyban) 48—49 krig. 10. Közép (páronként 200—260 kgr. sulyban) 45—46 krig. 11. Könnyű (páronként. 220 klgm. terjedő sulyban 44—45 krig. Sertés létszám 1896 évi június hó 20-ik napján volt készletben 8779 drb. 1896. június hó 22. napján felhajtott — drb. 1896 június 22. napján elszállított 80 drb. 1896. évi június hó 23-ik napjára maradt 8699. Sertés forgalom üzletirányzata változatlan.

VASUTI MENETREND.

1896. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul.

Budapest-Nagyvárad felé	személyvonat	reggel 4 ó
Budapest-felé	gyorsvonat	reggel 8 ó. 40 p
Budapest-Nagyvárad felé		délután 12 ó. 36 p.
		este 10 ó. 31 p.

P-Ladány-Nagyvárad felé ¹⁾	délután	8 ó. 48 p.
	minden kedden déli	12 ó.
Csak P-Ladányig vegyes vonat.	este	8 ó. 15 p.
Szalmár-M-Sziget felé	délután	4 ó. 07 p.
Szalmár-M-Sziget felé	este	8 ó. — p.
	éjjel	3 ó. 05 p.
Csak Szalmárig	reggel	5 ó. 30 p.
Miskolcz-Kassa felé ²⁾	reggel	8 ó. 25 p.
Miskolcz-Kassa felé ²⁾	este	8 ó. 05 p.
Szerencs-S-A-U.-Kassa felé d. u.		4 ó. 02 p.
H-Böszörmény-B-Szt.-M. felé máv-ról	reggel	5 ó. 28 p.
	vásártérről	5 ó. 51 p.
	délután	3 ó. 57 p.
	vásártérről	4 ó. 10 p.
F-Abony felé máv-ról	reggel	4 ó. 42 p.
	vásártérről	5 ó. 09 p.
Ohat-Köcs-Polgár felé máv-ról d. u.		4 ó. 12 p.
	vásártérről d. u.	4 ó. 24 p.
Derecske-Nagy-Léta felé 8 ó. r. 35 p. és d. u.		4 ó. 17 p.

¹⁾ P-Ladánytól gyorsvonat.

²⁾ Közvetlen kocsik Miskolczon át Budapestre.

Budapestre érkezik:

a reggel 4 ó. indul személyvonat	délben	12 órakor.
a reggel 8 ó. 40 p. kor ind. gy. v.	délután	1 ó. 50 p.
a déli 12 ó. 36 p. sz. v.	este	8 ó. 10 p.
az este 10 ó. 31 p. reggel		5 ó. 45 p.

Budapestről Debreczenbe indul:

a d. u. 3 ó. 47 p. kor ér. személy v.	reggel	9 ó. 40 p.
az este 7 ó. 09 p. ér. Gyors-vonat d. u.		2 ó. 15 p.
az éjjel 2 ó. 40 p. Személy-vonat este		7 ó. 05 p.
az 2 ó. 40 p. sz. v. (Püsp. Ladányig	gy. v. átszállással)	este 9 ó. 15 p.
A reggel 7 ó. 20 p. kor ér. személyv.	este	11 ó.

Debreczenre érkezik

Budapest-Nagyvárad felől	délután	5 ó. 47 p.
	gyorsvonat este	7 ó. 09 p.
	reggel	2 ó. 40 p.
N-Vára-P-Ladány	reggel	6 ó. 12 p.
M-Sziget-Szalmár felől	reggel	7 ó. 30 p.
	délután	12 ó. 16 p.
	este	10 ó. 16 p.
Csak Szalmárról	este	6 ó. 58 p.
Kassa-Miskolcz felől ¹⁾	reggel	8 ó. 07 p.
Kassa-S-A-Ujhel-Szerencs felől	déli	12 ó. 21 p.
Kassa-Miskolcz felől	este	7 ó. 50 p.
B-Sz-M-H-Böször. felől vásártérről	reggel	8 ó. 09 p.
	máv-ra	8 ó. 17 p.
	vásártérről	este 6 ó. 40 p.
	máv-ra	este 6 ó. 49 p.
F-Abony felől vásártérről	délután	5 ó. 23 p.
	m. a. v.-hoz	5 ó. 32 p.
Ohat-Köcs-Polgár	vásártérről	reggel 7 ó. 50 p.
	m. a. v.-hoz	8 ó. p.
Derecske-Nagy-Léta felől r. 7 ó. 25 p. d. u. 3 ó. 18 p.		

¹⁾ Közvetlen kocsik Bp-ről Miskolczon át.

A karlsbadi vízzel végzett kurák alatt, valamint utókúra gyanánt, ugy ezen víz, valamint egyéb ásvány vizek használata után: a

MATTON-FELE
GISSHÜBLER
legnagyobb gyógyászat
SÁVANYÚ-KUT

Jelenleg már általánosan van alkalmazásban. Rendeltetés (de thermis. Carlsbadensis tractatus) ugy nyilatkozik, hogy a Giesshübler savanyúkut Karlsbad dicóségére szolgál, s hogy a hely forrásainak gyógyhatását fokozza. (Loschner udvari tanácsos monografiája Giesshübler Puschteinről.)

Sürgöny-cím: Haller Stanislau.

Nemes asztali kövi-rákok.

A legdelikátabb asztali minőség, fekete, finomhéjú vörös ollokkal folyton szállít friss minőségben, rögtön a fogás után, kezesség mellett az eleven érkezéért **vám- és portamentesen** bárhová 5 kilós kosárákban (netto 4 kg) a legjobb csomagolásban:

100-120 db leves-rák	frt 2.80
60-70 » asz'ali-rák	» 3.80
40-45 » solo-rák	» 4.80
30-32 » óriási solo-rák ff.	» 5.80

HALLER B. Stanislau (Galicia).

A rendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.

2863. sz,
1896.

Figyelmeztetés!

Az ezen lapban folyó évi június hóban a cs. és kir. 7. hadtest csapatjai részére szükséges széna, szalma, tűzifa, kőszén, — részint zab szállítására vonatkozólag megjelent hirdetményre ezennel figyelmeztetik.

Hivatkozással a f. év május hóban az „Ungarischer Landwirth“, Temesvári Zeitung, Délmagyarországi Közlöny, Aradi Közlöny, Szegedi Napló, Nagyvárad és Debreczen nevű lapokban foglalt hirdetményre még különösen kivált a temesvári, fehértemplomi, lugosi, aradi, kis-szt-miklósi, nagyvárad, debreczeni, nagykikindai és hódmező-vásárhelyi állomásokon való, a községek és mezőgazdák érdeklődő széna kiszolgáltatására utaltatik.

A cs. és kir. 7. hadtest
Intendánsága.

805./1896. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak 14898/1896 P. sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Knuth C. Károly részére özv. Cséke Lajosné debreczeni lakostól 460 forint tőke, ennek 1895. évi szeptember hó 5-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 38 frt 65 kr. perköltség erejéig 1895. évi november hó 18-án bíróság lefoglalt és 304 frtra becsült butorok és egyebekből álló ingóságok, 1896. évi július hó 6-án délelőtti 9 órakor kezdetét vevő és Piacz-utca, 877. szám alatt megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni

Debreczen, 1896. évi június hó 18-án.

Sugár Gyula
birói kiküldött.

Képviselek kerestetnek!

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték $\frac{3}{4}$ részéig 20—50 év közti időre **készpénzben**. Birtokos felmondhat bármikor, pénztintétet nem mondhat fel. **Csekély** kamattal tőke is törlesztetik. Lebonyolítás **legrövidebb** idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —

Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás **díjtalan**. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat.

Ingtalan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, Váci-körút 39.

Legnagyobb ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedül, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól **okmány-szerűleg** ajánlva van.

Képviselek kerestetnek!

A szénsavdus ásványvizek királya a

**BORSZEKI
BORVIZ**

kitünő gyógyviz és
üditő ital
mindenütt kapható.

2 literes, 1 literes és 0.5 literes palackban.

Viszont eladók és vendéglősök előnyárban részesülnek.

Mint gyógyviz páratlan hatása a következő betegségek gyógyításánál, mint: Az emésztő szervek bajai, **gyomor és bélhurut, gyomorégés, étvágyhiány emésztetlenség**, valamint a **sárgaság** és **vérszegénység** minden nemében. Mint borviz és üditő ital világhírré tett szert, borral vagy gyümölcszörppel egyaránt kellemes.

Kizárólagos nagybani raktár Debreczen és vidékére:

Kontsek Gézánál

Kossuth-utca.